SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 19. maja 2010 *

V zadevi T-18/05,

IMI plc s sedežem v Birminghamu, Warwickshire (Združeno kraljestvo),

IMI Kynoch Ltd s sedežem v Birminghamu,

Yorkshire Copper Tube s sedežem v Liverpoolu, Merseyside (Združeno kraljestvo),

ki jih zastopata M. Struys in D. Arts, odvetnika,

tožeče stranke,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata É. Gippini Fournier in S. Noë, zastopnika,

tožena stranka,

* Jezik postopka: angleščina.

zaradi predloga za razglasitev ničnosti člena 1, od (h) do (j), in člena 2(f) Odločbe Komisije C(2004) 2826 z dne 3. septembra 2004 v zvezi s postopkom po členu 81 [ES] in členu 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/E-1/38.069 – Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) in, podredno, predloga za zmanjšanje globe, ki je bila tožečim strankam naložena s to odločbo,

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi M. E. Martins Ribeiro, predsednica, S. Papasavvas in N. Wahl (poročevalec), sodnika,

sodni tajnik: N. Rosner, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. novembra 2008

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Družbe IMI plc, IMI Kynoch Ltd in Yorkshire Copper Tube (v nadaljevanju skupaj: skupina IMI ali tožeče stranke) sestavljajo skupino mednarodnih podjetij za inženirstvo, pri čemer je matična družba IMI ustanovljena po angleškem pravu in kotira na londonski borzi (London Stock Exchange).

1. *Upravni postopek*

2 Na podlagi informacij, ki jih je poslala družba Mueller Industries Inc. (v nadaljevanju: družba Mueller) januarja 2001, je Komisija Evropskih skupnosti marca 2001 v skladu s členom 14 Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL 1962, 13, str. 204) v prostorih več podjetij iz sektorja bakrenih cevi nenapovedano opravila preiskave.

3 V prostorih družb KME Germany AG (prej KM Europa Metal AG), Outokumpu Oyj in Luvata Oy (prej Outokumpu Copper Products Oy) (v nadaljevanju skupaj: skupina Outokumpu) so bile 9. in 10. aprila 2001 opravljene dodatne preiskave. Skupina Outokumpu je 9. aprila 2001 Komisiji predložila ponudbo o sodelovanju na podlagi Obvestila Komisije o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primeru kartelov (UL 1996, C 207, str. 4, v nadaljevanju: obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996) tako za industrijske cevi kot za vodovodne in plinske cevi. Na podlagi dodatnih preiskav je Komisija postopek o ceveh razdelila na tri ločene postopke, in sicer na zadevo COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije), zadevo COMP/E-1/38.121 (Pribor (Fitingi)) in zadevo COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi).

4 Skupina Outokumpu je z dopisom z dne 30. maja 2001 Komisiji posredovala memorandum z več prilogami, v katerem opisuje sektor bakrenih cevi in tajne sporazume, ki se nanj nanašajo.

5 Na pobudo Komisije so 5. junija 2002 v zvezi z zadevo COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi) s predstavniki skupine Outokumpu potekali pogovori glede ponudbe te skupine za sodelovanje. Skupina je tudi ponudila, da Komisija zasliši njene zaposlene, ki so sodelovali pri sporazumih, obravnavanih v okviru zadeve COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije).

6 Komisija je na podlagi člena 11 Uredbe št. 17 julija 2002 v zvezi z zadevo COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi), na eni strani, na družbo Wieland-Werke AG (v nadaljevanju: družba Wieland) in skupino KME (sestavljeno iz družb KME Germany, KME France SAS (prej Tréfimétaux SA) in KME Italy SpA (prej Europa Metalli SpA)) naslovila zahteve za informacije in, na drugi strani, skupino Outokumpu pozvala, naj ji posreduje dodatne informacije. Skupina KME je 15. oktobra 2002 odgovorila na

navedeno zahtevo za informacije. Njen odgovor je vseboval tudi izjavo in predlog, naj se v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) uporabi obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996. Poleg tega je skupina KME Komisiji dovolila, da uporabi vse informacije, ki so bile predložene v zadevi COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi), v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije).

7 Družba Wieland je 23. januarja 2003 Komisiji poslala izjavo, ki je vsebovala predlog, naj se v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) uporabi obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996.

8 V okviru zadeve COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) je Komisija 3. marca 2003 na skupino Boliden (sestavljeno iz družb Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB (prej Boliden Fabrication AB) in Outokumpu Copper BCZ SA (prej Boliden Cuivre & Zinc SA)), družbo HME Nederland BV (v nadaljevanju: družba HME) in družbo Chalkor AE Epexergasias Metallon (v nadaljevanju: družba Chalkor) ter 20. marca 2003 na skupino IMI naslovila zahteve za informacije.

9 Predstavniki družbe Chalkor so se s predstavniki Komisije sestali 9. aprila 2003 in v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) predlagali uporabo obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996.

10 Komisija je 29. avgusta 2003 glede zadeve COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, naslovljeno na zadevne družbe. Po tem, ko so te družbe vpogledale v spis v elektronski

obliki in so predložile pisna stališča, so, razen družbe HME, sodelovale na zaslišanju 28. novembra 2003.

11 Komisija je 16. decembra 2003 sprejela Odločbo C(2003) 4820 konč. v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/E-1/38.240 – Industrijske cevi), katere povzetek je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 28. aprila 2004 (UL L 125, str. 50).

2. *Izpodbijana odločba*

12 Komisija je 3. septembra 2004 sprejela Odločbo C(2004) 2826 v zvezi s postopkom po členu 81 [ES] in členu 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/E-1/38.069 – Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba), katere povzetek je objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 13. julija 2006 (UL L 192, str. 21).

13 Izpodbijana odločba vsebuje zlasti te določbe:

„*Člen 1*

Spodaj navedena podjetja so kršila določbe člena 81(1) [ES] in od 1. januarja 1994 člena 53(1) Sporazuma EGP, s tem da so v navedenih obdobjih sodelovala pri več

sporazumih in usklajenih ravnanjih, ki so se nanašala na določanje cen in razdelitev trgov v sektorju bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije:

(a) družba Boliden […] skupaj z družbama [Outokumpu Copper Fabrication] in [Outokumpu Copper BCZ] od 3. junija 1988 do 22. marca 2001;

(b) družba [Outokumpu Copper Fabrication] skupaj z družbama Boliden […] in [Outokumpu Copper BCZ] od 3. junija 1988 do 22. marca 2001;

(c) družba [Outokumpu Copper BCZ] skupaj z družbama Boliden […] in [Outokumpu Copper Fabrication] od 3. junija 1988 do 22. marca 2001;

(d) družba Austria Buntmetall AG:

(i) skupaj z družbo Buntmetall Amstetten [GmbH] od najkasneje 29. avgusta 1998 do 8. julija 1999 in

(ii) skupaj z družbama [Wieland] in Buntmetall Amstetten […] od 9. julija 1999 do 22. marca 2001;

(e) družba Buntmetall Amstetten […]:

(i) skupaj z družbo Austria Buntmetall […] od najkasneje 29. avgusta 1998 do 8. julija 1999 in

(ii) skupaj z družbama [Wieland] in Austria Buntmetall […] od 9. julija 1999 do 22. marca 2001;

(f) družba [Chalkor] od najkasneje 29. avgusta 1998 do vsaj začetka septembra 1999;

(g) družba [HME] od najkasneje 29. avgusta 1998 do 22. marca 2001;

(h) družba IMI […] skupaj z družbama IMI Kynoch […] in Yorkshire Copper Tube […] od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001;

(i) družba IMI Kynoch […] skupaj z družbama IMI […] in Yorkshire Copper Tube […] od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001;

(j) družba Yorkshire Copper Tube […] skupaj z družbama IMI […] in IMI Kynoch […] od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001;

(k) družba [KME Germany]:

(i) individualno od 3. junija 1988 do 19. junija 1995 in

(ii) skupaj z družbama [KME France] in [KME Italy] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001;

(l) družba [KME Italy]:

(i) skupaj z družbo [KME France] od 29. septembra 1989 do 19. junija 1995 in

(ii) skupaj z družbama [KME Germany] in [KME France] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001;

(m) družba [KME France]:

(i) skupaj z družbo [KME Italy] od 29. septembra 1989 do 19. junija 1995 in

(ii) skupaj z družbama [KME Germany] in [KME Italy] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001;

[…]

(s) družba Outokumpu […] skupaj z družbo [Luvata] od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001;

(t) družba [Luvata] skupaj z družbo Outokumpu […] od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001;

(u) družba [Wieland]:

(i) individualno od 29. septembra 1989 do 8. julija 1999 in

(ii) skupaj z družbama Austria Buntmetall […] in Buntmetall Amstetten […] od 9. julija 1999 do 22. marca 2001.

Člen 2

Za kršitve iz člena 1 se naložijo spodaj navedene globe:

(a) družbam Boliden […], [Outokumpu Copper Fabrication] in [Outokumpu Copper BCZ] solidarno: 32,6 milijona EUR;

(b) družbama Austria Buntmetall […] in Buntmetall Amstetten […] solidarno: 0,6695 milijona EUR;

(c) družbam Austria Buntmetall […], Buntmetall Amstetten […] in [Wieland] solidarno: 2,43 milijona EUR;

(d) družbi [Chalkor]: 9,16 milijona EUR;

(e) družbi [HME]: 4,49 milijona EUR;

(f) družbam IMI […], IMI Kynoch […] in Yorkshire Copper Tube […] solidarno: 44,98 milijona EUR;

(g) družbi [KME Germany]: 17,96 milijona EUR;

(h) družbam [KME Germany], [KME France] in [KME Italy] solidarno: 32,75 milijona EUR;

(i) družbama [KME Italy] in [KME France] solidarno: 16,37 milijona EUR;

(j) družbama Outokumpu […] in [Luvata] solidarno: 36,14 milijona EUR;

(k) družbi [Wieland] posamezno: 24,7416 milijona EUR.

[…]“

14 Komisija je menila, da so zadevna podjetja sodelovala pri eni trajajoči in obsežni kršitvi ter glede skupin Boliden in KME ter družbe Wieland tudi kršitvi, ki ima več oblik (v nadaljevanju: kartel ali zadevna kršitev). Komisija je pojasnila, da se izpodbijana odločba ne nanaša na nacionalne sporazume (točki 2 in 106 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Upoštevni proizvodi in trgi

15 Zadevni sektor, in sicer sektor proizvodnje bakrenih cevi, zajema dve skupini proizvodov, namreč, na eni strani, industrijske cevi, ki se glede na njihovo končno uporabo delijo na različne podskupine (klimatske naprave in hladilniki, pribor za montažo, plinski grelniki, filtrirni sušilniki in telekomunikacije), in, na drugi strani, cevi za vodovodne in plinske instalacije, imenovane tudi „sanitarne cevi“, „cevi za vodo“ ali „instalacijske cevi“, ki se uporabljajo v gradbeni industriji za napeljave za vodo, plin, olje in ogrevanje (točka 3 obrazložitve izpodbijane odločbe).

16 Komisija je menila, da se zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) in COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi) nanašata na ločeni kršitvi. To je utemeljila predvsem z dejstvom, da „so bila v sporazume glede bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, na eni strani, in industrijskih cevi, na drugi strani, vpletena različna podjetja (in različne osebe, zaposlene v teh podjetjih) ter da je bila organizacija teh sporazumov različna.“ Poleg tega je Komisija menila, da se sektor cevi za vodovodne in plinske instalacije od sektorja industrijskih cevi razlikuje po ciljni skupini strank, končni uporabi in tehničnih značilnostih proizvodov (točki 4 in 5 obrazložitve izpodbijane odločbe).

17 Glede bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije je Komisija v izpodbijani odločbi potrdila, da je ta skupina proizvodov sestavljena iz dveh „podskupin“: navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije. Navedla je, da „navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije med seboj ni mogoče vedno zamenjati, zato sta to ločena trga proizvodov v skladu z Obvestilom Komisije o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti“ (UL 1997, C 372, str. 5). Vendar pa je Komisija menila, da je za potrebe izpodbijane odločbe treba šteti, da ti „podskupini“ proizvodov predstavljata „eno skupino proizvodov […], saj so bila v sporazume o proizvodih iz teh podskupin v bistvu vpletena ista podjetja (in iste osebe, zaposlene v teh podjetjih),

organizacija teh sporazumov pa je bila podobna“ (točki 13 in 459 obrazložitve izpodbijane odločbe).

18 Komisija je v izpodbijani odločbi prav tako navedla, da je upoštevni geografski trg Evropski gospodarski prostor (EGP). Ocenila je, da je bila v EGP leta 2000 vrednost trga navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije približno 970,1 milijona EUR, trga plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije pa 180,9 milijona EUR. Skupna vrednost obeh trgov v EGP je bila za leto 2000 zato ocenjena na 1151 milijonov EUR (točki 17 in 23 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Elementi zadevne kršitve

19 Komisija je menila, da se je zadevna kršitev pokazala v treh ločenih, vendar povezanih oblikah (točki 458 in 459 obrazložitve izpodbijane odločbe). Prvi element kartela so bili sporazumi, ki so bili sklenjeni med „proizvajalci SANCO“. Drugi element zadevne kršitve so bili sporazumi, sklenjeni med „proizvajalci WICU in Cuprotherm“. Nazadnje, tretji element kartela so bili sporazumi, ki so bili sklenjeni v okviru večje skupine proizvajalcev navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in so bili imenovani „razširjeni evropski sporazumi“.

Sporazumi med „proizvajalci SANCO“

20 SANCO je hkrati znamka in oznaka posebnega postopka izdelave visokokakovostnih nerjavečih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije. Tehnologijo je leta 1980 patentiralo podjetje Usines à cuivre et à zinc. Skupina Boliden je bila imetnica

prvotnega patenta za postopek proizvodnje do njegovega poteka leta 2000, vendar pa ni bila imetnica znamke SANCO v vseh evropskih državah. Njena konkurentka, skupina KME, je zahtevala in pridobila registracijo znamke SANCO v lastnem imenu v več evropskih državah. Skupina KME je nato patentirala več izboljšav izvornega izuma, obe konkurentki pa sta si podelili vzajemne licence za izkoriščanje njunih patentov in znamk. Leta 1981 sta skupini KME in Boliden podelili licenco za izkoriščanje znamke in patenta družbi Wieland (točke od 115 do 118 obrazložitve izpodbijane odločbe).

21 Komisija je v izpodbijani odločbi menila, da so od leta 1988 sporazumi med „proizvajalci SANCO“ prekoračili mejo navadnega razmerja med „dajalci“ in „pridobitelji“ licenc. Po njenem mnenju so med temi proizvajalci, namreč skupinama KME in Boliden ter družbo Wieland, od junija 1988 do konca prvega polletja 1994 obstajali sporazumi o ciljnih cenah in popustih ter razdelitvi prodaje in tržnih deležev (v nadaljevanju: sporazumi SANCO). Nadzor nad izvajanjem sporazuma je potekal zlasti tako, da so si „proizvajalci SANCO“ medsebojno izmenjevali številčne podatke o proizvodnji in prodaji (točke od 125 do 146 in 456 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Sporazumi med „proizvajalci WICU in Cuprotherm“

22 WICU in Cuprotherm sta znamki plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, ki so patentirane.

23 Imetnik znamke WICU in pripadajočih patentov je skupina KME, ki je med drugim družbi Wieland podelila licenco za izkoriščanje znamke in patenta. Obratno pa ima znamko Cuprotherm in pripadajoči patent družba Wieland, ki je dala licenco za izkoriščanje znamke in patenta skupini KME (točka 121 obrazložitve izpodbijane odločbe).

24 Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da so sporazumi, ki so bili v zvezi s cevmi WICU in Cuprotherm sklenjeni med skupino KME in družbo Wieland, prekoračili mejo navadnega razmerja med „dajalci“ in „pridobitelji“ licence. Skupina KME in družba Wieland naj bi vzdrževali protikonkurenčne stike, tako da sta izmenjevali občutljive podatke in usklajevali količine in cene plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije (v nadaljevanju: sporazumi WICU in Cuprotherm) (točka 149 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Razširjeni evropski sporazumi

25 Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da je imela zadevna kršitev, vzporedno s sporazumi SANCO ter sporazumi WICU in Cuprotherm, še tretji element, in sicer sporazume med člani širše skupine proizvajalcev navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije (točke 102, 104, 105, od 108 do 111, 147, 148, 461 in 462 obrazložitve izpodbijane odločbe).

26 Število udeležencev te širše skupine je bilo najprej pet, in sicer skupina KME, družba Wieland, skupina Outokumpu, skupina IMI in družba Mueller (v nadaljevanju: skupina petih). Po vključitvi družb Chalkor in HME ter skupin Boliden in Buntmetall (sestavljenih iz družb Austria Buntmetall in Buntmetall Amstetten) se je

število udeležencev te skupine povzpelo na devet (v nadaljevanju: skupina devetih) (točka 216 obrazložitve izpodbijane odločbe).

27 Po mnenju Komisije je teh devet udeležencev poskusilo stabilizirati trg navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, tako da so na podlagi tržnih deležev v referenčnem letu določili cilj glede prihodnjih tržnih deležev. V izpodbijani odločbi je Komisija poleg tega ugotovila, da so se omenjeni udeleženci sporazumeli o izmenjavi občutljivih podatkov, razdelitvi tržnih deležev, spremljanju obsega prodaje, mehanizmu „vodilnega podjetja“ za vsak trg in koordinaciji cen skupaj s ceniki, uporabo „smernic za cene“ ter popusti (točka 192 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Trajanje in trajajoča narava zadevne kršitve

28 Komisija je v izpodbijani odločbi navedla, da sta skupini KME in Boliden zadevno kršitev začeli 3. junija 1988, skupini IMI in Outokumpu ter družba Wieland 29. septembra 1989, družba Mueller 21. oktobra 1997 in družba Chalkor, skupina Buntmetall in družba HME najkasneje 29. avgusta 1998. Glede datuma konca kršitve Komisija navaja 22. marec 2001, razen družb Mueller in Chalkor, ki sta po mnenju Komisije prenehali sodelovati v kartelu 8. januarja 2001 oziroma septembra 1999 (točka 597 obrazložitve izpodbijane odločbe).

29 Glede trajajoče narave zadevne kršitve Komisija za skupine Boliden, IMI, KME in Outokumpu ter družbo Wieland v izpodbijani odločbi navaja, da – čeprav je bil kartel

od leta 1990 do decembra 1992 in od julija 1994 do julija 1997 manj dejaven – dejanja, ki so povzročala kršitev, niso nikoli popolnoma prenehala, tako da je zadevna kršitev dejansko ena nezastarana kršitev (točke 466, 471, 476, 477 in 592 obrazložitve izpodbijane odločbe).

30 Iz izpodbijane odločbe je razvidno, da družbi HME, skupini Buntmetall in družbi Chalkor Komisija ni mogla dokazati njihovega sodelovanja v kartelu pred 29. avgustom 1998 (točki 592 in 597 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Določitev glob

31 Z izpodbijano odločbo je Komisija na podlagi člena 23(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL 2003, L 1, str. 1) in člena 15(2) Uredbe št. 17 skupinama Boliden in Buntmetall, družbama Chalkor in HME, skupinam IMI, KME in Outokumpu ter družbi Wieland naložila plačilo globe (točka 842 obrazložitve in člen 2 izpodbijane odločbe).

32 Komisija je globe določila na podlagi teže in trajanja zadevne kršitve oziroma na podlagi meril, ki sta izrecno omenjeni v členu 23(3) Uredbe št. 1/2003 in členu 15(2) Uredbe št. 17, ki je, kot je navedeno v izpodbijani odločbi, veljala v času zadevne kršitve (točke od 601 do 603 obrazložitve izpodbijane odločbe).

33 Da bi določila globo, ki bo naložena vsakemu podjetju, je Komisija uporabila metodologijo iz Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) [PJ] (UL 1998, C 9, str. 3, v nadaljevanju: smernice), čeprav se nanje ni vedno sklicevala. V izpodbijani odločbi je Komisija prav tako ugotovila, ali oziroma koliko so zadevna podjetja upoštevala zahteve iz obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996.

Izhodiščni znesek glob

– Teža

34 Komisija je pri presoji teže zadevne kršitve upoštevala naravo kršitve, njen dejanski vpliv na trg, obseg upoštevnega geografskega trga in njegovo velikost (točki 605 in 678 obrazložitve izpodbijane odločbe).

35 Komisija je navedla, da praksi delitve trgov in določanja cen, kot sta obravnavani v tem primeru, že po svoji naravi pomenita zelo resno kršitev, poleg tega pa je navedla, da je geografski trg, na katerega je vplival kartel, enak območju EGP. Komisija je prav tako upoštevala dejstvo, da je trg bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije zelo pomemben industrijski sektor, katerega vrednost je bila v EGP leta 2000, zadnje celotno leto kartela, ocenjena na 1151 milijonov EUR (točke 606 in od 674 do 678 obrazložitve izpodbijane odločbe).

36 Glede dejanskega vpliva na trg je Komisija navedla, da obstajajo zadostni dokazi, da je kartel, v celoti gledano, vplival na upoštevni trg, zlasti na cene, čeprav je bilo vpliv nemogoče natančno številčno opredeliti (točki 670 in 673 obrazložitve izpodbijane odločbe). To ugotovitev je utemeljila z več dejstvi. Prvič, oprla se je na izvajanje kartela, pri čemer je navedla dejstvo, da so si udeleženci izmenjevali podatke o obsegu prodaje in ravneh cen (točki 629 in 630 obrazložitve izpodbijane odločbe).

37 Drugič, upoštevala je okoliščino, da so imeli člani kartela v EGP pomemben tržni delež, in sicer 84,6 % (točka 635 obrazložitve izpodbijane odločbe).

38 Tretjič, Komisija se je oprla na tabele, gradiva in beležke članov kartela, ki so nastali v povezavi s sestanki kartela. Iz teh dokumentov je razvidno, da so se cene v nekaterih obdobjih, ko je deloval kartel, zvišale in da so člani kartela v primerjavi s prejšnjimi obdobji ustvarili dodatne dobičke. Iz nekaterih izmed teh dokumentov je razvidno, da so osebe, ki so bile vpletene v kartel, menile, da je zadevnim podjetjem omogočil, da dosežejo svoje cilje glede cen. Komisija se je prav tako oprla na izjave gospoda M, nekdanjega direktorja ene izmed družb skupine Boliden, in na izjave družbe Wieland, skupine Boliden in družbe Mueller, ki so bile podane med njihovim sodelovanjem (točke od 637 do 654 obrazložitve izpodbijane odločbe).

39 Nazadnje, Komisija je ugotovila, da so tržni deleži vsakega od udeležencev v kartelu med njegovim celotnim trajanjem ostali relativno stabilni, čeprav so se stranke udeležencev včasih spreminjale (točka 671 obrazložitve izpodbijane odločbe).

40 Komisija je na tej podlagi sklepala, da so zadevna podjetja storila zelo resno kršitev (točka 680 obrazložitve izpodbijane odločbe).

– Različno obravnavanje

41 Komisija je v izpodbijani odločbi podjetja glede na njihov relativen pomen pri zadevni kršitvi razdelila v štiri skupine. Komisijina razvrstitev članov kartela v več kategorij je temeljila na tržnih deležih posameznega udeleženca kartela glede prodaje zadevnih proizvodov v EGP v letu 2000. Zato je skupino KME štela kot glavnega igralca na upoštevnem trgu in jo uvrstila v prvo skupino. Skupine Wieland (sestavljajo jo družba Wieland in skupina Buntmetall, ki jo je družba Wieland začela obvladovati julija 1999), IMI in Outokumpu je štela za srednjevelike gospodarske subjekte na tem trgu in jih uvrstila v drugo skupino. Skupino Boliden je uvrstila v tretjo skupino. V četrto skupino je uvrstila družbi HME in Chalkor (točke od 681 do 692 obrazložitve izpodbijane odločbe).

42 Tržni deleži so bili določeni glede na promet, ki ga je ustvaril posamezen kršitelj in je izhajal iz prodaje cevi za vodovodne in plinske instalacije na skupnem trgu navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije. Zato so bili tržni deleži podjetij, ki niso prodajala cevi WICU in Cuprotherm, izračunani z delitvijo njihovega prometa z navadnimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije s skupno velikostjo trga navadnih in plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije (točki 683 in 692 obrazložitve izpodbijane odločbe).

43 Komisija je zato skupini KME določila izhodiščni znesek globe na 70 milijonov EUR, skupinam Wieland, IMI in Outokumpu na 23,8 milijona EUR, skupini Boliden na

16,1 milijona EUR in družbama Chalkor in HME na 9,8 milijona EUR (točka 693 obrazložitve izpodbijane odločbe).

44 Ob upoštevanju dejstva, da sta družba Wieland in skupina Buntmetall od julija 1999 združeni v eno podjetje in da sta do junija 1995 družbi KME France in KME Italy tvorili eno podjetje, ki je bilo ločeno od podjetja KME Germany, je bil izhodiščni znesek globe, ki jim je bil naložen, določen tako: za skupino KME (KME Germany, KME France in KME Italy solidarno) 35 milijonov EUR, za družbo KME Germany 17,5 milijona EUR, za družbo KME Italy in KME France 17,5 milijona EUR solidarno, za skupino Wieland 3,25 milijona EUR, za družbo Wieland 19,52 milijona EUR in za skupino Buntmetall 1,03 milijona EUR (točke od 694 do 696 obrazložitve izpodbijane odločbe).

45 Da bi se upoštevala potreba po določitvi globe v višini, ki bi ji zagotavljala odvračilen učinek, je Komisija izhodiščni znesek globe, naložene družbi Outokumpu, povišala za 50 %, ta je tako znašal 35,7 milijona EUR, pri čemer je menila, da je svetovni promet te družbe, ki je bil večji od 5 milijard EUR, nakazoval na to, da sta njena velikost in gospodarska moč upravičili navedeno povečanje (točka 703 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Osnovni znesek glob

46 Iz izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija povišala izhodiščne zneske globe za 10 % za vsako dopolnjeno leto kršitve in za 5 % za vsako dodatno obdobje, enako ali daljše od šestih mesecev in krajše od enega leta. Zato je odločila tako:

– ker je skupina IMI v kartelu sodelovala enajst let in pet mesecev, se izhodiščni znesek globe 23,8 milijona EUR poviša za 110 %;

– ker je skupina Outokumpu v kartelu sodelovala enajst let in pet mesecev, se izhodiščni znesek globe, ki je bil po povišanju z namenom odvračanja določen na 35,7 milijona EUR, poviša za 110 %;

– ker je skupina Boliden v kartelu sodelovala dvanajst let in devet mesecev, se izhodiščni znesek globe 16,1 milijona EUR poviša za 125 %;

– ker je družba Chalkor v kartelu sodelovala dvanajst mesecev, se izhodiščni znesek globe 9,8 milijona EUR poviša za 10 %;

– ker je družba HME v kartelu sodelovala dve leti in šest mesecev, se izhodiščni znesek globe 9,8 milijona EUR poviša za 25 %;

– ker je skupina KME v kartelu sodelovala pet let in sedem mesecev, se izhodiščni znesek globe 35 milijonov EUR poviša za 55 %;

– ker je družba KME Germany v kartelu sodelovala sedem let in dva meseca, se izhodiščni znesek globe 17,5 milijona EUR poviša za 70 %;

– ker sta družbi KME France in KME Italy v kartelu sodelovali pet let in deset mesecev, se izhodiščni znesek globe 17,5 milijona EUR poviša za 55 %;

– ker se je družbo Wieland štelo, na eni strani, za individualno odgovorno v obdobju devetih let in devetih mesecev in, na drugi strani, za solidarno odgovorno skupaj s skupino Buntmetall v dodatnem obdobju enega leta in osmih mesecev, se izhodiščni znesek globe 19,52 milijona EUR, za katerega je odgovorna le družba Wieland, poviša za 95 % in se izhodiščni znesek globe 3,25 milijona EUR, za katerega sta družba Wieland in skupina Buntmetall solidarno odgovorni, poviša za 15 % (točke od 706 do 714 obrazložitve izpodbijane odločbe).

47 Osnovni zneski glob, naloženih zadevnim podjetjem, so bili zato določeni tako:

– skupina KME: 54,25 milijona EUR;

– družba KME Germany: 29,75 milijona EUR;

– družbi KME France in KME Italy (solidarno): 27,13 milijona EUR;

– skupina Buntmetall: 1,03 milijona EUR;

– skupina Wieland: 3,74 milijona EUR;

– družba Wieland: 38,06 milijona EUR;

– skupina IMI: 49,98 milijona EUR;

– skupina Outokumpu: 74,97 milijona EUR;

– družba Chalkor: 10,78 milijona EUR;

– družba HME: 12,25 milijona EUR;

– skupina Boliden: 36,225 milijona EUR (točka 719 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Obteževalne in olajševalne okoliščine

48 Osnovni znesek globe, naložene skupini Outokumpu, je bil povišan za 50 %, ker gre pri njej za ponovno kršitev, saj je bila že naslovnik Odločbe Komisije 90/417/ESPJ z dne 18. julija 1990 v zvezi s postopkom na podlagi člena 65 [PJ] v zvezi s sporazumom in

z usklajenimi ravnanji evropskih proizvajalcev hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavečega jekla (UL L 220, str. 28) (točke od 720 do 726 obrazložitve izpodbijane odločbe).

49 Kot olajševalne okoliščine je Komisija upoštevala, da sta ji skupini KME in Outokumpu v okviru sodelovanja posredovali informacije, ki jih ne zajema obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996.

50 Zato je Komisija znižala osnovni znesek globe, ki je bila naložena skupini Outokumpu, za 40,17 milijona EUR, kar ustreza globi, ki bi ji bila naložena za obdobje kršitve od septembra 1989 do julija 1997, ki je bilo ugotovljeno na podlagi informacij, ki jih je skupina priskrbela Komisiji (točki 758 in 759 obrazložitve izpodbijane odločbe).

51 Skupini KME je bil osnovni znesek globe, ki ji je bila naložena, znižan za 7,93 milijona EUR, ker je Komisija zaradi njenega sodelovanja lahko dokazala, da se je zadevna kršitev nanašala tudi na plastično izolirane bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije (točki 760 in 761 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Uporaba obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996

52 Komisija je v skladu z oddelkom D obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996 skupini Outokumpu znižala znesek glob za 50 %, skupini Wieland za 35 %, družbi Chalkor za 15 %, skupinama Boliden in skupini IMI za 10 % ter skupini KME za 35 %. Za družbo

HME znižanje na podlagi tega obvestila ni bilo določeno (točka 815 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Končni znesek glob

53 V skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 je Komisija določila te zneske glob, ki se naložijo podjetjem, ki so naslovniki izpodbijane odločbe:

– skupina Boliden: 32,6 milijona EUR;

– skupina Buntmetall: 0,6695 milijona EUR;

– družba Chalkor: 9,16 milijona EUR;

– družba HME: 4,49 milijona EUR;

– skupina IMI: 44,98 milijona EUR;

– skupina KME: 32,75 milijona EUR;

– družba KME Germany: 17,96 milijona EUR;

– družbi KME France in KME Italy (solidarno): 16,37 milijona EUR;

– skupina Outokumpu: 36,14 milijona EUR;

– skupina Wieland: 2,43 milijona EUR;

– družba Wieland: 24,7416 milijona EUR (točka 842 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Postopek in predlogi strank

54 Tožeče stranke so 19. januarja 2005 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložile to tožbo.

55 Ob spremembi sestave senatov Sodišča prve stopnje je bil sodnik poročevalec razporejen v osmi senat, ki mu je bila zato dodeljena ta zadeva.

56 Tožeče stranke Splošnemu sodišču predlagajo, naj:

– člen 1 izpodbijane odločbe v delu, v katerem se nanaša na podjetja iz točk od (h) do (j) tega člena, in člen 2(f) izpodbijane odločbe razglasi za ničnа;

– podredno, zmanjša njim naloženo globo;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

57 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne;

– tožečim strankam naloži plačilo stroškov.

Pravo

58 Tožeče stranke s tožbo predlagajo razglasitev delne ničnosti izpodbijane odločbe in zmanjšanje globe, ki jim je bila naložena.

1. *Predlog za razglasitev delne ničnosti izpodbijane odločbe*

59 V podporo temu predlogu se tožeče stranke sklicujejo na dva tožbena razloga, in sicer na kršitev načela enakega obravnavanja in očitno napako pri presoji, na eni strani, ter kršitev pravice do obrambe, na drugi strani.

Tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja in očitna napaka pri presoji

Trditve strank

60 Tožeče stranke navajajo, da ne nasprotujejo nobenemu izmed dejstev, na katera je Komisija oprla svojo ugotovitev trajajoče narave kršitve v zvezi z njimi. Nasprotno, navajajo, da je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja in storila očitno napako pri presoji, ko je zavzela stališče, da so sodelovale v kartelu med 16. junijem 1994 in 11. aprilom 1996 (v nadaljevanju: sporno obdobje). Glede tega navajajo, da je njihov položaj primerljiv s položajem družbe HME, skupine Buntmetall, družbe Chalkor in družbe Mueller, v zvezi s katerimi je Komisija menila, da je treba za njihovo sodelovanje v kartelu do leta 1994 uporabiti institut zastaranja.

61 Po mnenju tožečih strank je iz izpodbijane odločbe razvidno (točki 476 in 490 obrazložitve), da je Komisija menila, da je ustrezno merilo za ugotovitev, ali je neko podjetje neprekinjeno sodelovalo pri kartelu, okoliščina, da je podjetje v obdobju,

za katerega navaja, da je prenehalo s sodelovanjem pri tem kartelu, vzdrževalo stike ali sodelovalo na sestankih. Komisija naj bi na podlagi tega merila zaključila, da ne more dokazati neprekinjenosti sodelovanja družbe HME, skupine Buntmetall, družbe Chalkor in družbe Mueller pri zadevni kršitvi.

62 Tožeče stranke navajajo, da ni sporno, da niso sodelovale na nobenem sestanku kartela niti niso vzdrževale nikakršnih stikov v zvezi z razširjenimi evropskimi sporazumi v spornem obdobju. Zato bi Komisija tudi morala ugotoviti, da prav tako ne more dokazati, da so neprekinjeno sodelovale v kartelu.

63 Po mnenju tožečih strank Komisija dejstva, da družba HME, skupina Buntmetall, družba Chalkor in družba Mueller tri leta niso sodelovale pri dejavnostih kartela in da skupina IMI ni sodelovala skoraj dve leti, ni upoštevala kot ustrezne okoliščine, na podlagi katere bi lahko ugotovila neprekinjenost ali prenehanje njihovega sodelovanja pri kartelu.

64 Tožeče stranke vsekakor zatrjujejo, da bi morala Komisija, tudi če bi upoštevala obdobje prekinitve spornih stikov v okviru svojega sklepa o vprašanju neprekinjenosti kršitvenih dejanj, obrazložiti, zakaj neobstoj kakršnega koli protikonkurenčnega stika v obdobju skoraj dveh let ni bil zadosten, da bi se dokazalo prenehanje kršitve, medtem ko je bilo obdobje prenehanja protikonkurenčnih stikov, ki je trajalo tri leta, zadostno.

65 Nazadnje, tožeče stranke navajajo, da je odločitev Komisije, da jih obravnava drugače od družbe HME, skupine Buntmetall, družbe Chalkor in družbe Mueller utemeljena na elementih, ki za dokazovanje neprekinjenosti kršitve niso primerni.

66 Na obravnavi so tožeče stranke pojasnile, da ne ugovarjajo ugotovitvi Komisije, da so v Združenem kraljestvu novembra 1994 povišale ceno, temveč ugovarjajo navedbi, da je bilo to povišanje posledica njihovega sodelovanja na tajnih sestankih leta 1994.

67 Komisija navaja, prvič, da je v pravno zadostni meri dokazala, da so tožeče stranke storile trajajočo kršitev od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001. Glede tega navaja, da je iz izpodbijane odločbe (točke od 479 do 481, 483, 489, 639 in 664 obrazložitve) in upravnega spisa razvidno, da je bil namen tožečih strank, da nadaljujejo z usklajevanjem cen in z delitvijo trga, podan v celotnem obdobju od junija 1994 do aprila 1996.

68 Prvič, tožeče stranke drugih udeležencev kartela niso javno obvestile, da se iz kartela umikajo. Dalje, udeleženci kartela so usklajevali in upoštevali zvišanja cen v Združenem kraljestvu do novembra 1994. Poleg tega je ugotovljeno, da so se učinki tega usklajevanja cen kazali še dolgo po tem datumu. Podjetje vsekakor ne more trditi, da se je iz kartela umaknilo, če upošteva zvišanja cen, o katerih se je pred tem dogovorilo s svojimi konkurenti. Nazadnje, tožeče stranke so v obdobju med junijem 1994 in aprilom 1996 še naprej sodelovale na sestankih, ki so se nanašali na posamične nacionalne trge.

69 Drugič, Komisija navaja, da ni kršila načela enakega obravnavanja, saj položaj tožečih strank ni bil primerljiv s položajem družbe Chalkor, družbe HME, skupine Buntmetall in družbe Mueller.

70 Glede tega Komisija navaja, da je trajanje obdobja, za katerega ni mogla dokazati sodelovanja skupine IMI na sestankih v zvezi z razširjenimi evropskimi sporazumi, zelo različno od spornega obdobja v zvezi z družbo HME, skupino Buntmetall, družbo Chalkor in družbo Mueller. V izpodbijani odločbi je bilo ugotovljeno, da ta štiri podjetja na teh sestankih niso sodelovala več kot tri leta. Natančneje, obdobje neudeležbe je za družbi Mueller in HME trajalo tri leta in štiri mesece, in sicer od 16. junija 1994 do oktobra 1997, in za skupino Buntmetall in družbo Chalkor štiri leta in dva meseca, in sicer od 16. junija 1994 do 29. avgusta 1998 (točke 282, 305, 306 in 325 obrazložitve izpodbijane odločbe). Nasprotno pa je bila neudeležba tožečih strank na sestankih v zvezi z razširjenimi evropskimi sporazumi dokazana le med 16. junijem 1994 in 11. aprilom 1996 oziroma le v obdobju enega leta in desetih mesecev.

71 Komisija je zavrnila trditev tožečih strank, da v izpodbijani odločbi ni ustrezno upoštevala obdobja, za katerega ni mogla dokazati udeležbe kršiteljev na tajnih sestankih. Komisija namreč meni, da je iz točke 490 obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da šteje to dejstvo za posebej pomembno za presojo neprekinjenosti njihovega sodelovanja pri kršitvi. V izpodbijani odločbi pa ji ni treba določiti natančnega obdobja ali „končnega datuma“, po poteku katerega nadaljevanja sodelovanja v kartelu ni bilo več mogoče dokazati. Bistveno vprašanje je, ali je to nadaljevanje protipravnega ravnanja možno dokazati za določenega kršitelja, in ne, kje je teoretična meja.

72 V podporo svoji trditvi, da položaj družb Chalkor in HME, skupine Buntmetall in družbe Mueller ni primerljiv s položajem tožečih strank, Komisija prav tako navaja, da iz izpodbijane odločbe (točke 277, 282, 305, 306, 325, 497, 589 in 592 obrazložitve)

izhaja, da so imele tožeče stranke odločilno vlogo pri kršitvi in pri obnovitvi kartela med letoma 1994 in 1997. Vloge tožečih strank v tem obdobju ni mogoče primerjati z vlogo „novih udeležencev“, ki so bili manjši, kot so družba HME, skupina Buntmetall, družba Chalkor in družba Mueller. Dejstvo, da so ta štiri podjetja pri kršitvi začela sodelovati oktobra 1997 in avgusta 1998, namreč pomeni, da se ne more postavljati vprašanje o neprekinjenosti njihovega sodelovanja v kartelu med julijem 1994 in julijem 1997.

73 Poleg tega je trditev tožečih strank, da Komisija meni, da so štiri druga podjetja prekinila svoje sodelovanje pri zadevni kršitvi, napačna, saj je Komisija v izpodbijani odločbi le ugotovila, da je bil začetek sodelovanja teh štirih drugih podjetij v kartelu kasnejši kot začetek sodelovanja tožečih strank.

74 Tretjič, Komisija navaja, da se tožeče stranke tudi ob predpostavki, da so bile v primerljivem položaju z družbo HME, skupino Buntmetall, družbo Chalkor in družbo Mueller, ne bi mogle sklicevati na načelo enakega obravnavanja v utemeljitev, da niso sodelovale pri trajajoči kršitvi v obdobju med 29. septembrom 1989 in 22. marcem 2001. Ker se namreč nihče ne more v svojo korist sklicevati na nezakonitost, ki je bila storjena v korist drugega, je za ugotovitev, ali so tožeče stranke sodelovale pri trajajoči kršitvi, vseeno, ali so ugotovitve o neprekinjenosti kršitev drugih udeležencev pravilne ali ne.

75 Komisija navaja, da je iz sodne prakse razvidno, da nepregon enega ali več podjetij ne preprečuje pregona in kaznovanja drugih podjetij, tudi če so vsa sodelovala pri isti kršitvi.

76 Poleg tega Komisija navaja, da je tožbeni razlog tožečih strank enak predlogu, naj Splošno sodišče ugotovi, da so družba HME, skupina Buntmetall, družba Chalkor in družba Mueller v obdobju med julijem 1994 in julijem 1997 prav tako sodelovale pri trajajoči kršitvi. Splošno sodišče pa ni pristojno za tako ugotovitev.

77 Zato se tožeče stranke, ker je v izpodbijani odločbi v pravno zadostni meri dokazano, da so sodelovale v trajajoči kršitvi, ne morejo sklicevati na morebitno ugodnejše ali nezakonito obravnavanje drugih podjetij, da bi ovrgle to ugotovitev.

78 Četrtič, Komisija navaja, da tožeče stranke v tožbi Splošnemu sodišču predlagajo, naj člen 1 izpodbijane odločbe „v delu, v katerem se nanaša na podjetja iz točk od (h) do (j) tega člena“ razglasi za ničen. To pomeni, da tožeče stranke izpodbijajo ugotovitev iz izpodbijane odločbe, da so kršile člen 81(1) ES in od 1. januarja 1994 člen 53(1) Sporazuma EGP, s tem da so od 29. septembra 1989 do 22. marca 2001 sodelovale pri sporazumih in usklajenih ravnanjih v zvezi z določitvijo cen in delitvijo trgov v sektorju bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije. Komisija meni, da nobena navedba v tožbi ne podpira izpodbijanja tožečih strank v zvezi s členom 1 izpodbijane odločbe, kar zadeva obdobje od 29. septembra 1989 do julija 1994 in obdobje od julija 1996 do 22 marca 2001. Zato meni, da je treba predlog za razglasitev ničnosti člena 1 v celoti zavrniti.

Presoja Splošnega sodišča

79 Najprej je treba omeniti, da tožeče stranke, čeprav so predstavile svoje trditve z vidika domnevne kršitve načela enakega obravnavanja in očitne napake pri presoji, dejansko

izpodbijajo dejstvo, da se izpodbijana odločba sklicuje na njihovo neprekinjeno sodelovanje v kartelu med septembrom 1989 in marcem 2001. Prav tako je treba ugotoviti, da v podporo njihovemu tožbenemu razlogu navajajo le argumente, ki se nanašajo na sporno obdobje.

80 Iz tega je razvidno, da se mora presoja Splošnega sodišča osredotočiti na vprašanje, ali je Komisija v izpodbijani odločbi v pravno zadostni meri dokazala, da so tožeče stranke v spornem obdobju neprekinjeno sodelovale v kartelu.

81 V tem okviru je treba spomniti, da iz izpodbijane odločbe izhaja, da so tožeče stranke odgovorne le za njihovo udeležbo v tretjem elementu kartela, namreč pri razširjenih evropskih sporazumih (točki 458 in 461 obrazložitve izpodbijane odločbe). Iz navedene odločbe tudi izhaja, da v okviru kartela „med majem 1994 in julijem 1997 dejansko ni bilo sklenjenega ali izvedenega nobenega sporazuma o količinah ali cenah“ in da glede razširjenih evropskih sporazumov tajni stiki v letu 1995 niso bili ugotovljeni (točki 285 in 485 obrazložitve izpodbijane odločbe). Poleg tega se stranke strinjajo, da ni bilo ugotovljeno, da so tožeče stranke imele tajne stike v zvezi z razširjenimi evropskimi sporazumi v spornem obdobju.

82 Vendar pa je Komisija kljub temu sklenila, da je bila zadevna kršitev od septembra 1989 do marca 2001 neprekinjena, tudi kar zadeva tožeče stranke (točka 463 obrazložitve izpodbijane odločbe). Pri tem sklepu se je v bistvu oprla na naslednje elemente.

83 Prvič, v celotnem obdobju med septembrom 1989 in marcem 2001 naj bi šlo za očitno nadaljevanje z metodami in prakso kartela (točka 486 obrazložitve izpodbijane odločbe). Glede tega je treba poudariti, da ta ugotovitev ne zadostuje za to, da bi se v pravno zadostni meri dokazalo neprekinjeno sodelovanje tožečih strank pri zadevni kršitvi v spornem obdobju. Na podlagi dejstva, da je kartel deloval neprekinjeno,

namreč ni mogoče izključiti možnosti, da je eden ali več njegovih članov za neko obdobje prekinil svoje sodelovanje.

84 Drugič, čeprav tožeče stranke niso sodelovale pri nobenem sestanku in v spornem obdobju niso vzdrževale stikov v zvezi z razširjenimi evropskimi sporazumi, naj bi bilo njihovo sodelovanje neprekinjeno v celem tem obdobju, ker so do novembra 1994 upoštevale zvišanja cen v Združenem kraljestvu, ker so aktivno sodelovale pri pogajanjih, namenjenih obnovitvi kartela v letu 1996, ker so imele aktivno vlogo pri povečanju števila članov kartela leta 1997 in 1998 in ker so imele zaradi sprejema vloge vodilnega podjetja na trgu Združenega kraljestva ključno vlogo (točka 490 obrazložitve izpodbijane odločbe).

85 Noben izmed zgoraj omenjenih elementov, z izjemo ugotovitve povišanja cen novembra 1994 (glej v zvezi s tem točke od 90 do 92 spodaj), ni primeren za dokazovanje neprekinjenega sodelovanja tožečih strank pri zadevni kršitvi, ker se ti elementi nanašajo le na ravnanje tožečih strank po spornem obdobju, ne da bi razjasnili dejstva iz tega obdobja.

86 Tretjič, tožeče stranke naj ne bi dokazale, da so v spornem obdobju jasno pokazale svoj namen, da v kartelu ne sodelujejo več (točke od 479 do 481 in 490 obrazložitve izpodbijane odločbe). Glede tega je treba poudariti, da ta ugotovitev ne more biti upoštevna, dokler Komisija ne zadosti dokaznemu bremenu, ki ga nosi (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 6. januarja 2004 v združenih zadevah BAI in Komisija proti Bayer, C-2/01 P in C-3/01 P, Recueil, str. I-23, točki 62 in 63), s tem da predloži dokaze, ki se nanašajo na dejstva, ki so si dovolj časovno blizu, da razumno omogočajo sklep, da je kršitev med dvema določenima datumoma trajala neprekinjeno (glej

sodbo Sodišča prve stopnje z dne 11. decembra 2003 v zadevi Adriatica di Navigazione proti Komisiji, T-61/99, Recueil, str. II-5349, točka 125 in navedena sodna praksa).

87 Četrtič, iz točke 490 obrazložitve izpodbijane odločbe naj bi bilo implicitno razvidno, da Komisija spornega obdobja neobstoja tajnih stikov, namreč približno 22 mesecev, ni štela za dovolj dolgega, da bi pomenilo prekinitev sodelovanja tožečih strank pri kartelu.

88 Pri tem je treba spomniti, da se člen 81(1) ES uporabi samo ob obstoju soglasja volj med vsaj dvema strankama, katerega izrazna oblika ni pomembna, če izraža njuno resnično voljo (sodba Sodišča prve stopnje z dne 26. oktobra 2000 v zadevi Bayer proti Komisiji, T-41/96, Recueil, str. II-3383, točke od 66 do 69). Zato mora Komisija, kot izhaja iz točke 86 zgoraj, če ni dokazov, s katerimi bi neposredno dokazali trajanje kršitve, predložiti dokaze, ki se nanašajo na dejstva, ki so si dovolj časovno blizu, da razumno omogočajo sklep, da je ta kršitev med dvema določenima datumoma trajala neprekinjeno.

89 Čeprav je torej obdobje, ki loči dve kršitveni ravnanji, upoštevno merilo pri ugotavljanju trajajoče narave kršitve, pa vprašanja, ali je to obdobje dovolj dolgo, da bi pomenilo prekinitev kršitve, ali ne, ni mogoče preučevati na abstrakten način. Nasprotno, treba ga je preučiti v povezavi z delovanjem zadevnega kartela.

90 V tej zadevi je iz izpodbijane odločbe razvidno, da so bila podjetja, ki so člani tretjega elementa kartela, od leta 1989 do leta 1994 po navadi v stikih večkrat na leto, zlasti

so si izmenjavala občutljive podatke o prodaji, tržnih deležih in dogovorjenih cenah (točke od 199 do 202 in od 236 do 284 obrazložitve izpodbijane odločbe). Edini stik ali edino tajno dejanje tožečih strank, ki ga je Komisija ugotovila za sporno obdobje, pa je povišanje cen v Združenem kraljestvu novembra 1994.

91 Glede tega je treba zavrniti argument tožečih strank, da Komisija ni dokazala, da je to zvišanje posledica kartela. Iz točke 277 obrazložitve izpodbijane odločbe namreč izhaja, da so se spomladi leta 1994 na sestanku, na katerem so sodelovale tožeče stranke, pogovarjali o zvišanju cen v Združenem kraljestvu, česar tožeče stranke ne zanikajo. Ker so te kmalu po sestanku zvišale svoje cene, morajo dokazati, da to zvišanje ni odraz njihovega sodelovanja v kartelu.

92 Ugotoviti je treba, da tožeče stranke tega niso uspele dokazati. Poročilo, ki so ga priložile tožbi, navaja le, da je bilo omenjeno zvišanje „v bistvu“ posledica hkratnega zvišanja cen bakra. Poleg tega iz tega poročila izhaja, da so se cene tožečih strank med aprilom in novembrom 1994, če odmislimo gibanje cen bakra, povišale za od 5 do 6 %.

93 Trditev Komisije, da so tožeče stranke še naprej sodelovale na tajnih sestankih o posamičnih nacionalnih trgih med junijem 1994 in aprilom 1996, je treba zavreči. Najprej, iz izpodbijane odločbe taka trditev ne izhaja. Dalje, elementi, ki jih Komisija navaja v podporo svoji trditvi v odgovoru na tožbo, so, v najboljšem primeru, neprepričljivi.

94 Kar zadeva trg Združenega kraljestva Splošno sodišče ugotavlja, da je Komisija uporabila pristranski način citiranja, tako da je bila reprodukcija Komisije v nasprotju

z vsebino citiranega besedila. Citat, ki ga je Komisija vključila v svoj odgovor na tožbo, je bil oblikovan tako, da je bilo besedilo, ki je pričalo o prekinitvi sestankov v Združenem kraljestvu med julijem 1994 in junijem 1996, izbrisano. Med obravnavo se je Komisija, potem ko se je prvič sklicevala na svoj citat in po vprašanju Sodišča prve stopnje, opravičila in priznala nenatančnost tega citata.

95 Glede nizozemskega trga je treba ugotoviti, da se dokument, na katerega se Komisija sklicuje, nanaša samo na tajne sestanke, ki so bili organizirani približno vsake tri mesece med letoma 1989 in 2001. Nobeno dokazno sredstvo, ki ga navaja Komisija, pa ne dokazuje, da so tožeče stranke v spornem obdobju dejansko sodelovale na tajnih sestankih o nizozemskem trgu.

96 Iz navedenega je razvidno, da je obdobje, v katerem tožeče stranke niso imele stikov in niso tajno sodelovale, trajalo malo več kot 16 mesecev, od 1. decembra 1994 do 11. aprila 1996. Glede na to, da to obdobje za več kot eno leto presega intervale, v katerih so podjetja, ki so člani tretjega elementa kartela, po navadi izražala svoj namen, da omejijo konkurenco (glej točko 90 zgoraj), je treba ugotoviti, da je Komisija napačno uporabila pravo in da je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično v delu, v katerem je ugotovljena odgovornost tožečih strank za sodelovanje v kartelu med 1. decembrom 1994 in 11. aprilom 1996.

97 Vendar pa glede na dejstvo, da so tožeče stranke po obdobju, ki je bilo nekoliko daljše od 16 mesecev, ponovno začele in ponovile svoje sodelovanje pri kršitvi, pri čemer ne ugovarjajo temu, da gre za isti kartel, kot je bil tisti, pri katerem so sodelovale pred prekinitvijo, zastaranja v smislu člena 25 Uredbe št. 1/2003 in člena 1 Uredbe Sveta (EGS) št. 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih in izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1) v tej zadevi ni mogoče uporabiti. Kljub temu je treba spremeniti

znesek globe, ki je bila naložena tožečim strankam, da bi tako upoštevali njihovo prekinjeno sodelovanje v kartelu. Dejanske posledice te spremembe so pojasnjene v točkah od 187 do 190 spodaj.

Tožbeni razlog: kršitev pravice do obrambe

Trditve strank

98 Tožeče stranke zatrjujejo, da je Komisija posegla v njihovo pravico do obrambe, s tem da se je v izpodbijani odločbi sklicevala na elemente, ki, čeprav so bili obrazloženi v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, v tem obvestilu niso bili navedeni zato, da bi upravičili različno obravnavanje tožečih strank in družbe Chalkor, družbe HME, skupine Buntmetall in družbe Mueller glede neprekinjenosti zadevne kršitve. Po mnenju tožečih strank noben element iz točke 490 obrazložitve izpodbijane odločbe v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ni omenjen zaradi razlikovanja med položajem tožečih strank in položajem družbe Chalkor, skupine Buntmetall, družbe HME in družbe Mueller.

99 Tožeče stranke navajajo, da Komisija v izpodbijani odločbi ne bi mogla sklepati o tem, da je njihov položaj različen od položaja družbe Chalkor, družbe HME, skupine Buntmetall in družbe Mueller, če bi nadaljevala s sklicevanjem na elemente, za katere je v fazi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah menila, da so upoštevni.

100 V odgovor na argument Komisije, da izpodbijana odločba ne krši pravice do obrambe, saj ne vsebuje nobenega novega očitka in temelji le na dejstvih, ki so bila že navedena v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, tožeče stranke navajajo, da dejstvo, da so bila v izpodbijani odločbi ponovno uporabljena dejstva, na katere se Komisija prej ni sklicevala pri utemeljitvi različnega obravnavanja tožečih strank in drugih zadevnih podjetij, močno posega v njihovo pravico do obrambe.

101 Po mnenju tožečih strank izpodbijana odločba niti ne dopolnjuje niti ne spreminja sklepanja Komisije v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah pri odgovoru na elemente, ki so jih tožeče stranke navedle v svojem odgovoru na to obvestilo. Komisija naj bi popolnoma spremenila sklepanje in se sklicevala na elemente, glede katerih tožeče stranke niso imele možnosti niti predstaviti svojih stališč niti se braniti. Tak način je v očitnem nasprotju s sodno prakso.

102 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

Presoja Splošnega sodišča

103 Treba je preizkusiti, ali je Komisija v zvezi z dejstvi, ki jih je v točki 490 obrazložitve izpodbijane odločbe upoštevala pri sklepanju, da je bilo sodelovanje tožečih strank v kartelu neprekinjeno, kršila njihovo pravico do obrambe.

104 Glede tega je treba poudariti, da je iz točk 84 in 85 zgoraj razvidno, da, z izjemo ugotovitve o povišanju cen novembra 1994 v Združenem kraljestvu, glede nobenega izmed elementov, ki so navedeni v točki 490 obrazložitve izpodbijane odločbe, ni bilo presojeno, da je upošteven, da bi se v pravno zadostni meri ugotovilo neprekinjeno sodelovanje tožečih strank v kartelu. Iz točke 96 zgoraj je poleg tega razvidno, da je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično v delu, v katerem je ugotovljena odgovornost tožečih strank za sodelovanje v kartelu med 1. decembrom 1994 in 11. aprilom 1996.

105 Zato je ta tožbeni razlog upošteven le v delu, ki se nanaša na vprašanje kršitve pravice tožečih strank do obrambe v zvezi z ugotovitvijo o zvišanju cen novembra 1994 v Združenem kraljestvu.

106 Glede tega je treba poudariti, da mora obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah zadevnim osebam omogočiti, da se seznanijo z ravnanji, ki jim jih očita Komisija. Ta zahteva je izpolnjena, če se s končno odločbo zadevnim osebam ne očitajo kršitve, ki so drugačne od tistih iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, in so v njej navedena samo dejstva, glede katerih so se imele zadevne osebe možnost izjasniti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 19. marca 2003 v zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji, T-213/00, Recueil, str. II-913, točka 109).

107 Zato lahko Komisija v končni odločbi navede le očitke, glede katerih so imela zadevna podjetja možnost pojasniti svoje stališče (sodba Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 86).

108 Vendar pa je iz sodne prakse razvidno, da ni nujno, da je končna odločba Komisije kopija obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, in da je pravica do obrambe zaradi neskladja med obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah in končno odločbo kršena

le, če očitek, ki je v njej vsebovan, v obvestilu ni bil obrazložen v zadostni meri, da bi naslovnikom omogočil obrambo (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2004 v zadevi Corus UK proti Komisiji, T-48/00, ZOdl., str. II-2325, točka 100, in z dne 15. septembra 2005 v zadevi DaimlerChrysler proti Komisiji, T-325/01, ZOdl., str. II-3319, točka 189).

109 Pravica do izjave se namreč nanaša na vse pravne ali dejanske elemente, na katerih temelji odločba, ne pa na končno stališče, ki ga namerava sprejeti upravni organ (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2006 v zadevi BASF proti Komisiji, T-15/02, ZOdl., str. II-497, točka 94 in navedena sodna praksa).

110 V tej zadevi pa tožeče stranke ne navajajo, da se je Komisija v izpodbijani odločbi sklicevala na nove očitke ali da jo je utemeljila na novem elementu, ki ni bil naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Navajajo samo, da je Komisija na podlagi njihovega odgovora na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah sprejela novo sklepanje za utemeljitev ugotovitev o njihovem sodelovanju v kartelu med letoma 1994 in 1996.

111 Argumentacija tožečih strank pomeni, da bi jim morala Komisija pred sprejetjem izpodbijane odločbe dati možnost, da se izjavijo o argumentaciji, s katero namerava izpodbijati argumente, ki so jih navedle v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Taka zahteva pa nima podpore v sodni praksi in je Komisiji ni mogoče naložiti.

112 Nasprotno, iz sodne prakse je razvidno, da ni nujno, da je končna odločba Komisije kopija obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej točko 108 zgoraj). Pravna opredelitev dejanskega stanja v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah je *per definitionem* le začasna in poznejše odločbe Komisije ni mogoče razglasiti za ničnо samo zato, ker se dokončni sklepi na podlagi tega dejanskega stanja ne ujemajo natančno

z vmesno opredelitvijo (sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2004 v zadevi Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji, T-44/00, ZOdl., str. II-2223, točka 100).

113 Če mora Komisija naslovnikom obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah dejansko omogočiti, da se izjavijo, in če je potrebno, upoštevati njihova stališča iz odgovorov na očitane kršitve ter skladno s tem spremeniti svojo presojo, da bi spoštovala njihovo pravico do obrambe (zgoraj v točki 112 navedena sodba Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji, točka 100), je treba ugotoviti, da je v obravnavani zadevi ravnala točno tako.

114 Glede na navedeno tega tožbenega razloga ni mogoče sprejeti.

2. *Predlog za znižanje zneska globe*

115 V podporo temu predlogu se tožeče stranke sklicujejo na dva tožbena razloga, in sicer na kršitev načela enakega obravnavanja in na kršitev načela sorazmernosti.

116 Pred preučitvijo tožbenih razlogov, ki jih navajajo tožeče stranke, je treba spomniti, da iz točk 601 in 842 obrazložitve izpodbijane odločbe izhaja, da je Komisija zaradi kršitve naložila globe na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Poleg tega je Komisija določila globe z uporabo metodologije, opredeljene v smernicah in v obvestilu o ugodni obravnavi iz leta 1996 (glej točko 33 zgoraj).

117 Čeprav smernic ni mogoče opredeliti za pravno pravilo, gre za pravila ravnanja, ki kažejo na prakso, ki ji je treba slediti in od katere Komisija v konkretnem primeru ne more odstopiti, ne da bi navedla razloge, ki so v skladu z načelom enakega obravnavanja (glej sodbo Sodišča z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, C-397/03 P, ZOdl., str. I-4429, točka 91 in navedena sodna praksa).

118 Splošno sodišče mora torej v okviru nadzora zakonitosti glob, naloženih z izpodbijano odločbo, preveriti, ali je Komisija svojo diskrecijsko pravico izvrševala v skladu z metodo, navedeno v smernicah, in, če bi se ugotovilo, da ni upoštevala te metode, preveriti, ali je to upravičeno in v pravno zadostni meri obrazloženo. V zvezi s tem je treba poudariti, da je Sodišče potrdilo veljavnost samega načela smernic in splošne metode, ki je navedena v njih (sodba Sodišča z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točke od 252 do 255, 266, 267, 312 in 313).

119 Samoomejevanje diskrecijske pravice Komisije, ki izhaja iz sprejetja smernic, namreč ni nezdružljivo z ohranitvijo precejšnje diskrecijske pravice Komisije. Smernice vsebujejo različne elemente fleksibilnosti, ki Komisiji omogočajo izvajanje diskrecijske pravice v skladu z določbami uredb št. 17 in št. 1/2003, kot jih razlaga Sodišče (zgoraj v točki 118 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 267).

120 Zato se na področjih, na katerih je Komisija ohranila diskrecijsko pravico, nadzor zakonitosti teh presoj omeji na ugotovitev neobstoja očitne napake pri presoji (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 18. julija 2005 v zadevi Scandinavian Airlines System proti Komisiji, T-241/01, ZOdl., str. II-2917, točki 64 in 79).

121 Diskrecijska pravica Komisije in omejitve, ki jih je določila, načeloma ne vplivajo na izvajanje neomejene pristojnosti sodišča (sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering in drugi proti Komisiji, T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, točka 538), na podlagi katere lahko odpravi, zmanjša ali poveča globo, ki jo je naložila Komisija (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 8. februarja 2007 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, C-3/06 P, ZOdl., str. I-1331, točke od 60 do 62, in Sodišča prve stopnje z dne 21. oktobra 2003 v zadevi General Motors Nederland in Opel Nederland proti Komisiji, T-368/00, Recueil, str. II-4491, točka 181).

Tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja

122 V okviru tega tožbenega razloga tožeče stranke navajajo dva očitka, ki se nanašata na način vodenja preiskave s strani Komisije in na domnevno diskriminatorno obravnavo v primerjavi z udeleženci sporazumov SANCO ter sporazumov WICU in Cuprotherm.

Diskriminatorni način, na katerega naj bi Komisija vodila preiskavo

– Trditve strank

123 Tožeče stranke menijo, da je način, kako je Komisija vodila svojo preiskavo, skupinam Outokumpu in KME, družbi Wieland, skupini Boliden ter družbama HME in Chalkor dopuščal boljšo oceno o njeni razsežnosti in jim omogočil, da so bila prva, ki so poslala ponudbe za sodelovanje na podlagi obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996. Zato so vsa ta podjetja z izjemo skupine Boliden pridobila večje zmanjšanje globe, kot je

bilo tisto, ki je bilo dodeljeno tožečim strankam, ki navajajo, da so zadnje dobile zahtevo za informacije in so bile zato zadnje, ki so predlagale uporabo obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996.

124 Zato so tožeče stranke pridobile le 10-odstotno znižanje zneska globe, saj so s Komisijo sodelovale takrat, ko je bila zadevna kršitev že ugotovljena. Komisija je zato, ker podjetij, ki so sodelovala v kartelu, ni postavila v enak izhodiščni položaj, kršila načelo enakega obravnavanja.

125 V tem okviru tožeče stranke spominjajo, da je Komisija, prvič, v aprilu 2001 opravila dodatne preiskave v prostorih skupin Outokumpu in KME, ne da bi potem to javno objavila, drugič, v juliju 2002 je skupini KME in družbi Wieland, ki sta sodelovali tako pri kartelu v zvezi z industrijskimi cevmi kot pri kartelu v zvezi z bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije, poslala zahteve za pisne informacije v zvezi z zadevo COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi) in, tretjič, v okviru zadeve COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) je 3. marca 2003 poslala zahteve za informacije skupini Boliden, družbi HME in družbi Chalkor ter 20. marca 2003 skupini IMI.

126 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

– Presoja Splošnega sodišča

127 V okviru tega očitka tožeče stranke izhajajo iz predpostavke, da obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996 Komisiji nalaga, da sproti obvešča podjetja, ki so vključena

v postopek v zvezi s kršitvijo, o poteku preiskave, da bi ta podjetja lahko presodila, če in koliko je primerno sodelovati s Komisijo.

128 Iz besedila in sistematike navedenega obvestila pa je razvidno, da mora, na eni strani, podjetje, ki prosi za uporabo tega obvestila, vzpostaviti stik s Komisijo in, na drugi strani, da lahko strategija poznega ali minimalnega sodelovanja povzroči skromno znižanje zneska globe ali celo neobstoj kakršnega koli znižanja (glej oddelke od B do D in E1 obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996).

129 Če je obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996 povzročilo upravičena pričakovanja, na katera se lahko sklicujejo podjetja, ki želijo Komisijo obvestiti o obstoju omejevalnega sporazuma (glej zgoraj v točki 109 navedeno sodbo BASF proti Komisiji, točki 487 in 488 in navedena sodna praksa), se lahko ta pričakovanja nanašajo le na to, kako bo Komisija upoštevala njihove prispevke, potem ko so izkazala svoj namen za sodelovanje. Iz besedila obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996 ali notranje logike mehanizma, ki ga uvaja, ni nikjer razvidno, da bi morala Komisija med upravnim postopkom obveščati podjetja, ki niso izkazala svojega namena za sodelovanje, o ukrepih, ki jih je sprejela v okviru svoje preiskave, ali o njenem poteku.

130 Vsi udeleženci omejevalnega sporazuma lahko kadar koli med upravnim postopkom zaprosijo za uporabo obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996, ne glede na to, kakšne ukrepe sprejme Komisija v preiskavi. Zato se mora vsak udeleženec omejevalnega sporazuma odločiti, ali in kdaj želi uveljavljati obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996.

131 V tej zadevi bi lahko tožeče stranke izrazile svojo voljo, da sodelujejo s Komisijo kadar koli po objavi obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996, zlasti po preiskavi, ki je bila pri njih izvedena 22. marca 2001.

132 Komisiji torej ni mogoče očitati niti, da je pri drugih podjetjih opravila dodatne preiskave, niti, v okviru zadeve COMP/E-1/38.240 (Industrijske cevi), da je zahteve za informacije poslala, ne da bi o tem obvestila tožeče stranke.

133 Glede argumenta v zvezi s pošiljanjem zahtev za informacije v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) je treba spomniti, da čeprav ocena stopnje sodelovanja podjetij ne more biti odvisna od povsem naključnih dejavnikov, kot je vrstni red, po katerem je Komisija opravila zaslišanja (sodba Sodišča prve stopnje z dne 13. decembra 2001 v zadevi Acerinox proti Komisiji, T-48/98, Recueil, str. II-3859, točka 140), se lahko stopnje sodelovanja različnih podjetij štejejo za primerljive le, če ta podjetja Komisiji v isti fazi upravnega postopka in v podobnih okoliščinah posredujejo podobne informacije (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 13. decembra 2001 v združenih zadevah Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, T-45/98 in T-47/98, Recueil, str. II-3757, točka 245).

134 V tej zadevi je ugotovljeno, da je Komisija v zadevi COMP/E-1/38.069 (Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) 3. marca 2003 zahteve za informacije poslala skupini Boliden, družbi HME in družbi Chalkor ter 20. marca 2003 tožečim strankam. Glede tega je treba ugotoviti, da je med temi štirimi podjetji le družba Chalkor začela sodelovati s Komisijo, preden jim je ta poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Čeprav je namreč družba Chalkor s Komisijo začela sodelovati v aprilu 2003, so tožeče stranke svojo ponudbo za sodelovanje predstavile šele v precej kasnejši fazi postopka, namreč v novembru 2003, po tem ko so 29. avgusta 2003 prejele obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Ker tožeče stranke niso dokazale, da je njihovo kasnejše sodelovanje posledica dejstva, da so zahteve za informacije prejele 17 dni

pozneje kot skupina Boliden, družba HME in družba Chalkor, je treba njihov argument o kasnejšem pošiljanju navedenih zahtev za informacije zavrniti.

135 Glede na navedeno je treba zavrniti očitek domnevno diskriminatornega načina, na katerega je Komisija vodila preiskavo.

Domnevno diskriminatorna obravnava tožečih strank v primerjavi z udeleženci v sporazumih SANCO ter v sporazumih WICU in Cuprotherm

– Trditve strank

136 Tožeče stranke zlasti navajajo, da bi morala Komisija pri določitvi globe razlikovati med njimi, ki so sodelovale le pri enem elementu kartela, in podjetji, ki so sodelovala pri dveh ali treh elementih.

137 Glede tega tožeče stranke ugovarjajo sklepu Komisije iz točke 689 obrazložitve izpodbijane odločbe, da ni bilo mogoče dokazati, da je bilo usklajevanje med udeleženci sporazumov SANCO med letoma 1988 in 1995 bistveno tesnejše kot usklajevanje med udeleženci evropskih razširjenih sporazumov. Po mnenju tožečih strank sporazumi SANCO pomenijo, nasprotno od tega, kar je v izpodbijani odločbi ugotovila

Komisija, veliko tesnejše in bistveno bolj protikonkurenčno sodelovanje kot razširjeni evropski sporazumi.

138 Glede rešitve, ki jo Komisija predlaga v svojem odgovoru na tožbo, namreč zvišanje zneska glob, ki so bile naložene „proizvajalcem SANCO“, da bi popravila morebitno neenako obravnavanje, tožeče stranke navajajo, da je to implicitno, vendar jasno priznanje, da je neobstoj razlikovanja med globami, ki so bile naložene zadevnim podjetjem, neupravičen.

139 Tožeče stranke glede sporazumov WICU in Cuprotherm poudarjajo, da dejstvo, da je Komisija za določitev tržnih deležev v okviru različnega obravnavanja seštela promet z navadnimi bakrenimi cevi za vodovodne in plinske instalacije in s plastično izoliranimi bakrenimi cevi za vodovodne in plinske instalacije, ne more biti obravnavano kot sredstvo za strožje kaznovanje „proizvajalcev WICU in Cuprotherm“. Po mnenju tožečih strank je bil ta seštevek nujen, saj je Komisija v točki 459 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da so imeli sporazumi v zvezi z navadnimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije nujno vpliv tudi na plastično izolirane bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije.

140 Tožeče stranke poleg tega menijo, da bi bila dejanska imuniteta, ki je bila skupini KME dodeljena v zvezi z njenim sodelovanjem pri sporazumih WICU in Cuprotherm (točki 760 in 761 obrazložitve izpodbijane odločbe), dopustna le, če bi bili „proizvajalci WICU in Cuprotherm“ od začetka uvrščeni v različno skupino za določitev izhodiščnega zneska glob.

141 Tožeče stranke nazadnje navajajo, da Komisija ni obrazložila svoje odločitve, da za potrebe določitve zneska glob ne razlikuje med podjetji, ki so, kot tožeče stranke,

vpletena le v razširjene evropske sporazume, in skupino KME ter družbo Wieland, ki sta bili vpleteni ne le v evropske razširjene sporazume, temveč tudi v sporazume WICU in Cuprotherm. Ta opustitev pomeni kršitev člena 253 ES.

142 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga. V podporo svoji obrambi navaja – pri čemer se sklicuje na točke 459, 461 in 462 obrazložitve izpodbijane odločbe – da je ugotovila, da so podjetja, ki so vpletena v dva (skupina Boliden) ali tri (skupina KME in družba Wieland) elemente kršitve, storila kršitev, ki ima več ločenih, vendar med seboj povezanih oblik. Nasprotno pa Komisija poudarja, da podjetja, ki so sodelovala le pri tretjem elementu kršitve, namreč skupini IMI in Outokumpu, družba Mueller, skupina Buntmetall ter družbi HME in Chalkor, niso bila obravnavana, kot da so sodelovala pri sporazumih SANCO ter sporazumih WICU in Cuprotherm.

143 Zato Komisija meni, da ni kršila načela individualizacije kazni in sankcij, ko je tožečim strankam pripisala odgovornost za storjeno kršitev.

144 Glede sporazumov SANCO Komisija zatrjuje, da je teža kršitve, ki so jo storili „proizvajalci SANCO“, primerljiva s težo kršitve tožečih strank. Komisija zatrjuje, pri čemer navaja točke 130, 131, 137, 138, od 199 do 213, 236, 265, 277 in 310 obrazložitve izpodbijane odločbe, da so se razširjeni evropski sporazumi nanašali na razdelitev kupcev, vzpostavitev sistema rednega in sistematičnega nadzora ter sporazume o cenah.

145 Komisija glede soobstoja sporazumov SANCO in razširjenih evropskih sporazumov spominja, da so bili „proizvajalci SANCO“ obravnavani kot posebna skupina v okviru razširjenih evropskih sporazumov in da so se med seboj usklajevali pred zasedanji razširjene skupine. Člani razširjenih evropskih sporazumov so se namreč okoristili

z omejitvijo konkurence, ki so jo uvedli „proizvajalci SANCO“, tako da so jo vnesli v svoje nezakonite sporazume. Vendar pa se je usklajevanje med „proizvajalci SANCO“ in usklajevanje v okviru razširjenih evropskih sporazumov v bistvu nanašalo na ista vprašanja.

146 Komisija navaja, da tudi če bi Sodišče prve stopnje pritrdilo argumentu tožečih strank, da so sporazumi SANCO bolj protikonkurenčni kot razširjeni evropski sporazumi, ni nobenega razloga za zmanjšanje globe, ki jim je bila naložena. Meni, da globa, ki je bila naložena tožečim strankam, natančno odraža težo kršitve, ki so jo očitno storile. Glede tega navaja točko 490 obrazložitve izpodbijane odločbe, da bi poudarila, da so imele tožeče stranke v kartelu zelo pomembno vlogo.

147 Zato Komisija meni, da je najprimernejši način za odpravo domnevnih nepravilnosti v tej zadevi povečanje glob, ki so bile naložene „proizvajalcem SANCO“, in sicer skupini KME, družbi Wieland in skupini Boliden, in ne zmanjšanje globe, ki je bila naložena tožečim strankam.

148 Glede sporazumov WICU in Cuprotherm Komisija navaja, da je tožeče stranke, na eni strani, ter skupino KME in družbo Wieland, na drugi strani, dejansko obravnavala drugače.

149 Glede tega Komisija navaja, da bi v primeru, če bi v izpodbijani odločbi ugotovila različni kršitvi v zvezi z navadnimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije, na eni strani, in s plastično izoliranimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije, na drugi strani, razvrstitev podjetij zaradi različnega obravnavanja glede kršitve, ki se nanaša na navadne bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije, temeljila samo na prodaji tega proizvoda. Ob tej predpostavki bi bil tržni delež tožečih strank večji, globa, ki bi jim bila naložena, pa bi bila večja. Upoštevni promet tožečih strank, to je promet iz prodaje navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, bi bil namreč enak prometu, ki ga je Komisija uporabila v izpodbijani odločbi,

vendar pa bi bila velikost celotnega trga, se pravi skupna prodaja navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, manjša od tiste, ki jo Komisija navaja v izpodbijani odločbi, namreč skupne prodaje navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije.

150 Komisija prav tako zavrača trditev tožečih strank, da bi bilo treba sešteti promet z navadnimi in promet s plastično izoliranimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije celo, če sporazumi WICU in Cuprotherm ne bi obstajali. Meni, da ta domneva ni logična. To bi namreč pomenilo, da bi morale ob neobstoju nezakonitih sporazumov v zvezi s plastično izoliranimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije podjetjem, ki so proizvajala tako navadne kot plastično izolirane bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije, biti naložene večje globe kot tistim, ki proizvajajo le navadne bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije. Podjetja, ki imajo približno enako pomembno vlogo pri kartelu, bi bila torej kaznovana z globami, katerih znesek bi bil različen glede na to, ali proizvajajo cevi, za katere velja kartel, ali ne.

151 Komisija navaja, da bo, če bo Sodišče prve stopnje pritrdilo argumentom tožečih strank, temu sodišču predlagala, naj na podlagi svoje neomejene pristojnosti poveča globo, ki jim je bila naložena, tako da bo odražala njihov povečan tržni delež in torej njihov večji relativen pomen v kartelu v zvezi z navadnimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije.

– Presoja Splošnega sodišča

152 Glede, prvič, domnevne kršitve dolžnosti obrazložitve je iz sodne prakse razvidno, da je pri določitvi glob zaradi kršitve konkurenčnega prava ta dolžnost izpolnjena, če

Komisija v svoji odločbi navede elemente, na podlagi katerih je ocenila težo in trajanje kršitve (glej zgoraj v točki 107 navedeno sodbo Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, točka 463 in navedena sodna praksa).

153 V tej zadevi tožeče stranke ne trdijo, da izpodbijana odločba ne navaja elementov, na podlagi katerih je Komisija ocenila težo in trajanje kršitve, ki so jo storile. Njihov očitek, ki se nanaša le na dejstvo, da Komisija ni obrazložila, zakaj niso bile obravnavane različno od proizvajalcev „WICU in Cuprotherm", je treba zato zavrniti. Člena 253 ES namreč v skladu s sodno prakso, ki je navedena v točki 152 zgoraj, ni mogoče razlagati tako, da mora Komisija v odločbah pojasniti razloge, zaradi katerih – glede izračuna globe – ni sprejela drugačnega pristopa, kot ga je dejansko sprejela v izpodbijani odločbi (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Fiskeby Board proti Komisiji, T-319/94, Recueil, str. II-1331, točka 127).

154 Drugič, glede utemeljenosti tega očitka je treba najprej spomniti na načela, ki jih je razvila sodna praksa v zvezi z individualno odgovornostjo, ki izvira iz kršitve člena 81(1) ES v obliki kartela.

155 Glede odgovornosti za kršitev iz sodne prakse izhaja, da dejstvo, da podjetje ni neposredno sodelovalo pri vseh konstitutivnih elementih omejevalnega sporazuma, ne more razbremeniti njegove odgovornosti za kršitev člena 81(1) ES, če je ugotovljeno, da je moralo nujno vedeti, po eni strani, da je tajen dogovor, pri katerem je sodelovalo, del širšega načrta in, po drugi strani, da ima ta širši načrt vse konstitutivne elemente omejevalnega sporazuma (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Komisija proti Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točka 87; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Buchmann proti Komisiji,

T-295/94, Recueil, str. II-813, točka 121, in z dne 8. julija 2008 v zadevi AC-Treuhand proti Komisiji, T-99/04, ZOdl., str. II-1501, točki 130 in 131).

156 Potem ko je ugotovila obstoj kartela in opredelila njegove udeležence, mora Komisija, da bi lahko naložila globe, oceniti relativno težo sodelovanja vsakega izmed njih. To izhaja tako iz sodne prakse (glej v tem smislu zgoraj v točki 155 navedeno sodbo Komisija proti Anic Partecipazioni, točki 90 in 150; zgoraj v točki 118 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 145, in zgoraj v točki 155 navedeno sodbo AC-Treuhand proti Komisiji, točka 133) kot iz smernic, ki določajo različno obravnavanje, zaradi česar se izračuna poseben izhodiščni znesek globe, upoštevajo pa se tudi obteževalne ter olajševalne okoliščine, s katerimi je možno spreminjati znesek globe, zlasti glede na aktivno ali pasivno vlogo zadevnih podjetij pri izvajanju kršitve.

157 Vendar pa podjetju ni možno naložiti globe, katere izračunani znesek upošteva sodelovanje pri kršitvi, za katero odgovornost ni ugotovljena (sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2002 v zadevi Sigma Tecnologie proti Komisiji, T-28/99, Recueil, str. II-1845, točke od 79 do 82).

158 Na podlagi teh načel je treba preizkusiti očitek tožečih strank, da Komisija ni upoštevala njihovega omejenega sodelovanja pri kartelu.

159 Ugotovljeno je, da so tožeče stranke sodelovale le pri razširjenih evropskih sporazumih in da so odgovorne le za sodelovanje pri tem elementu kartela (točka 461 obrazložitve izpodbijane odločbe). Vendar pa Komisija ni preučila vprašanja, ali je kršitelj, ki je sodeloval le pri enem elementu kartela, storil lažjo kršitev, v smislu člena 23(3) Uredbe št. 1/2003, kot kršitelj, ki je v okviru istega kartela sodeloval pri vseh njegovih elementih. To vprašanje je v tem primeru še toliko bolj pomembno, ker tožeče stranke niso odgovorne za preostala dva elementa kartela, namreč sporazume SANCO ter sporazume WICU in Cuprotherm.

160 Komisija je namreč v točki 689 obrazložitve izpodbijane odločbe zavzela stališče, da kršiteljev, ki so sodelovali le pri razširjenih evropskih sporazumih, in tistih, ki so sodelovali tudi pri sporazumih „SANCO“, ni potrebno obravnavati različno, saj sodelovanje pri sporazumih „SANCO“ ni bilo bistveno tesnejše kot sodelovanje pri razširjenih evropskih sporazumih.

161 Treba je ugotoviti, da je sklepanje Komisije napačno, saj bi bila primerjava med intenzivnostjo različnih elementov kartela ustrezna le, če bi bile tožeče stranke vpletene v več njegovih elementov, to pa v tej zadevi ni tako.

162 Podjetje, katerega odgovornost je ugotovljena v zvezi z več elementi enega kartela, prispeva več k učinkovitosti in teži tega kartela kot kršitelj, ki je vpleten le v en element istega kartela. Zato prvo podjetje stori hujšo kršitev, kot je tista, ki jo stori drugo.

163 Glede tega je treba poudariti, da mora Komisija pri presoji relativne teže sodelovanja vsakega kršitelja pri kartelu na podlagi načela individualizacije kazni in osebne odgovornosti upoštevati dejstvo, da morebiti nekateri kršitelji niso odgovorni v smislu zgoraj v točki 155 navedene sodbe Komisija proti Anic Partecipazioni (točka 87) za vse dele tega kartela.

164 Pri uporabi smernic je treba to presojo nujno opraviti v fazi določitve posamičnega izhodiščnega zneska, saj upoštevanje olajševalnih okoliščin dopušča le spremembo osnovnega zneska globe na podlagi načina, kako je kršitelj izvajal kartel. Kršitelj, ki ni odgovoren za nekatere elemente tega kartela, pa pri izvajanju navedenih delov ni mogel sodelovati. Kršitev pravil konkurenčnega prava je zaradi omejenega obsega storjene kršitve lažja kot tista, ki so jo storili kršitelji, ki so sodelovali pri vseh delih kršitve.

165 Argumentu Komisije, da so imeli korist zaradi omejitve konkurence, ki so jo uvedli „proizvajalci SANCO“, vsi člani razširjenih evropskih sporazumov, ni mogoče pritrditi, ker tožečih strank ni štela za odgovorne za del zadevne kršitve, ki se nanaša na sporazume SANCO. Glede tega je treba prav tako opozoriti, da je protikonkurenčni vpliv kartela na ceno že po naravi tak, da imajo od njega koristi vsi dobavitelji, ki so prisotni na upoštevnem trgu, in ne le podjetja, ki so člani tega kartela.

166 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da je Komisija, s tem da pri izračunu glob ni upoštevala dejstva, da so, za razliko od skupine KME, družbe Wieland in skupine Boliden, tožeče stranke sodelovale le pri delu kartela, kršila načelo enakega obravnavanja, saj je različne položaje brez objektivne utemeljitve obravnavala enako.

167 V zvezi s posledicami te ugotovitve Komisija glede sporazumov SANCO predlaga, naj Splošno sodišče poveča globe, naložene „proizvajalcem SANCO“, namesto da bi zmanjšalo globo, ki je bila naložena tožečim strankam. Vendar pa Splošno sodišče, v okviru izvajanja svoje neomejene pristojnosti, meni, da je izhodiščni znesek, ki ga je določila Komisija, primeren glede na skupno težo treh elementov kartela in da je

treba znižati izhodiščni znesek globe, ki je bila naložena tožečim strankam, da bi tako upoštevali dejstvo, da jih je Komisija štela za odgovorne le za sodelovanje pri tretjem elementu kartela.

168 Trditev Komisije, da so imele tožeče stranke pomembno vlogo pri kartelu, ne more omajati tega sklepa. Treba je namreč ugotoviti, prvič, da Komisija v izpodbijani odločbi ni menila, da vloga, ki jo je imela skupina IMI pri razširjenih evropskih sporazumih, pomeni obteževalno okoliščino v skladu s smernicami. Drugič, Komisija v tem postopku ni navedla razlogov, zaradi katerih bi bila njena presoja s tem v zvezi napačna. Zato v okviru določitve globe Splošnemu sodišču presoje Komisije o vlogi, ki so jo imele tožeče stranke pri razširjenih evropskih sporazumih, ni treba nadomestiti s svojo presojo.

169 Poleg tega, ker bi bilo mogoče trditi, da se je nesodelovanje tožečih strank pri sporazumih SANCO primerno odrazilo v njihovem posebnem izhodiščnem znesku, saj je bil tržni delež tožečih strank, ki niso prodajale „cevi SANCO“, izračunan na podlagi prometa vseh proizvajalcev navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, skupaj s prometom iz prodaje „cevi SANCO“, je treba ugotoviti naslednje.

170 Sporazumi SANCO in razširjeni evropski sporazumi so se nanašali na isti upoštevni trg, in sicer trg navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije. Zato bi morala Komisija tudi ob neobstoju sporazumov SANCO upoštevati promet s cevmi SANCO, da bi izračunala tržni delež tožečih strank na upoštevnem trgu.

171 Nasprotno je glede sporazumov WICU in Cuprotherm položaj drugačen. Ti sporazumi so se nanašali na proizvode, ki niso zamenljivi z navadnimi bakrenimi cevmi

za vodovodne in plinske instalacije. Iz točke 459 obrazložitve izpodbijane odločbe je namreč razvidno, da navadne in plastično izolirane bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije predstavljajo različna upoštevna trga.

172 Ker je bil tržni delež tožečih strank, ki so delovale na trgu navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, izračunan glede na promet, ustvarjen na trgu navadnih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije in na trgu plastično izoliranih bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, je bil za tožeče stranke določen manjši tržni delež in posledično posebni izhodiščni znesek, ki je nižji od tistega, ki bi bil določen, če bi bil njihov tržni delež izračunan le glede na promet, ki je bil ustvarjen na trgu, na katerem so v kartelu dejansko sodelovale.

173 Trditev strank, da bi bilo treba sešteti promet, ki so ga ustvarile z navadnimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije in s plastično izoliranimi bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije, tudi če sporazumi WICU in Cuprotherm ne bi obstajali, je očitno neutemeljena. Niti iz sodne prakse niti iz smernic ne izhaja, da bi morala Komisija pri izračunu tržnih deležev članov kartela, da bi zagotovila različno obravnavanje, upoštevati promet, ki je bil ustvarjen z drugimi proizvodi od tistih, na katere se nanaša zadevna kršitev.

174 Glede na navedeno je treba samo spremeniti globo, ki je bila naložena tožečim strankam, da bo odražala njihovo nesodelovanje pri sporazumih SANCO. Konkretne posledice te spremembe so pojasnjene v nadaljevanju v točkah od 187 do 190.

Tožbeni razlog: kršitev načela sorazmernosti

Trditve strank

175 Tožeče stranke menijo, da obstaja nesorazmerje med zneskom globe, ki jim je bila naložena, in ekonomsko vrednostjo njihovih poslov v zvezi z bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije. To nesorazmerje izhaja iz dejstva, da sta velikost trga in promet, ki so ga ustvarile tožeče stranke, na katerih je Komisija utemeljila določitev zneska glob, umetno zvišana in ustvarjata povsem napačno sliko o resnični vrednosti trga in ustvarjenem prometu.

176 Glede tega tožeče stranke navajajo, da kot proizvajalke cevi nimajo nobenega vpliva na ceno surovine, torej bakra, ki predstavlja med 50 in 65 % končne cene, ki jo plačajo njihove stranke. Tožeče stranke spominjajo, da se dejavnosti kartela ne nanašajo na dobavo bakra in nikakor ne morejo vplivati na njegovo ceno, saj je cena te kovine določena z dnevnimi kotacijami na London Metal Exchange (londonska borza kovin). Cena kovine je bila le element, ki ga je bilo treba prenesti na stranke na isti ravni, kot so jo plačale tožeče stranke.

177 Tožeče stranke poudarjajo, da se njihova argumentacija ne nanaša na presojo teže kršitve in na njeno povezavo z velikostjo trga, temveč na načelo sorazmernosti, kot ga določa točka 5(b) smernic. Tožeče stranke se v podporo temu argumentu sklicujejo tudi na prakso odločanja Komisije.

178 Tožeče stranke dodajajo, da so prodale svojo dejavnost z bakrenimi cevmi za vodovodne in plinske instalacije, katerih neto knjigovodska vrednost je bila približno 34 milijonov EUR, za približno 18,1 milijona EUR. Ta cena kaže, da je bil naloženi znesek kazni, in sicer 44,98 milijona EUR, nesorazmeren.

179 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

Presoja Splošnega sodišča

180 Najprej je treba poudariti, da lahko Komisija za določitev izhodiščnega zneska globe, pri čemer k temu ni zavezana, upošteva velikost prizadetega trga (zgoraj v točki 109 navedena sodba BASF proti Komisiji, točka 134, in sodba z dne 27. septembra 2006 v zadevi Roquette Frères proti Komisiji, T-322/01, ZOdl., str. II-3137, točki 149 in 150), kar je v tej zadevi tudi naredila.

181 Tožbeni razlog tožečih strank temelji na predpostavki, da je Komisija ravnala napačno, ko je pri svoji oceni vrednosti zadevnega sektorja upoštevala ceno bakra.

182 Vendar pa je ta predpostavka napačna. Nobenega veljavnega razloga namreč ni, da bi se promet upoštevnega trga računal tako, da bi se izključili nekateri proizvodni stroški. Kot je pravilno navedla Komisija, v vseh industrijskih sektorjih obstajajo stroški, vezani na končni proizvod, ki jih proizvajalec ne more nadzirati, ampak so vsekakor ključen element vseh njegovih dejavnosti in jih zato ni mogoče izključiti iz njegovega prometa pri določitvi izhodiščnega zneska globe (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95,

od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točki 5030 in 5031).

183 Dejstvo, da cena bakra pomeni pomemben del končne cene cevi za vodovodne in plinske instalacije oziroma da je tveganje nihanj cen bakra veliko večje kot pri drugih surovinah, ne more ovreči te ugotovitve in Komisije ne zavezuje k uporabi točke 5(b) smernic.

184 Poleg tega je treba ugotoviti, da odločbe Komisije, na katere se sklicujejo tožeče stranke, niso ustrezne, saj njene prejšnje prakse odločanja ni mogoče uporabiti kot pravni okvir za globe na področju konkurence.

185 Poleg tega je treba ugotoviti, da so številčni podatki, ki so jih predstavile tožeče stranke, ob tem ko so zatrjevale, da globa, ki jim je bila naložena, presega njihovo dejavnost na področju bakrenih cevi za vodovodne in plinske instalacije, ne zadoščajo za sklep, da je bila globa nesorazmerna. Tožeče stranke namreč niso navedle elementov, na katerih omenjeni številčni podatki temeljijo.

186 Ta tožbeni razlog je treba torej v celoti zavrniti kot neutemeljen.

3. *Določitev končnega zneska globe*

187 Kot izhaja iz točk od 79 do 97 in od 154 do 174 zgoraj je treba izpodbijano odločbo spremeniti, saj Komisija pri določitvi globe ni upoštevala, na eni strani, prekinitve

sodelovanja tožečih strank pri kartelu med 1. decembrom 1994 in 11. aprilom 1996 in, na drugi strani, dejstva, da niso sodelovale pri sporazumih SANCO.

188 V preostalem ostajajo trditve, ki jih je Komisija navedla v izpodbijani odločbi, ter v tej zadevi uporabljeni način izračuna glob nespremenjeni. Končni znesek globe se torej izračuna tako, kot je navedeno v nadaljevanju.

189 Izhodiščni znesek globe, ki se naloži tožečim strankam, se zniža za 10 % zaradi upoštevanja manjše teže njihovega sodelovanja pri kartelu v primerjavi s „proizvajalci SANCO“. Novi izhodiščni znesek globe, ki je naložen tožečim strankam, se določi na 21,42 milijona EUR.

190 Ker so tožeče stranke dvakrat sodelovale v kartelu v skupnem obdobju desetih let in enega meseca, se na podlagi dolžine obdobja uporabi stoodstotno povečanje, kar pomeni osnovni znesek 42,84 milijona EUR. Ob upoštevanju zmanjšanja za 10 %, ki ga je Komisija določila na podlagi oddelka D obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996, je končni znesek globe, ki je naložena tožečim strankam, 38,556 milijona EUR.

Stroški

191 V skladu s členom 87(2) Poslovnika Splošnega sodišča se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Vendar pa lahko Splošno sodišče v skladu s členom 87(3), prvi pododstavek, tega poslovnika odloči, da se stroški delijo ali da

vsaka stranka nosi svoje stroške, če vsaka stranka uspe samo deloma ali v izjemnih okoliščinah.

192 Glede na to, da vsaka stranka s svojimi predlogi deloma ni uspela, in ob upoštevanju ugotovitve iz točke 94 zgoraj, Splošno sodišče na podlagi pravične presoje okoliščin v tej zadevi meni, da mora Komisija nositi svoje stroške in 40 % stroškov tožečih strank.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat)

razsodilo:

1. **Člen 1, od (h) do (j), Odločbe Komisije C(2004) 2826 z dne 3. septembra 2004 v zvezi s postopkom po členu 81 [ES] in členu 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/E-1/38.069 – Bakrene cevi za vodovodne in plinske instalacije) se razglasi za ničen v delu, v katerem se nanaša na obdobje od 1. decembra 1994 do 11. aprila 1996.**

2. **Globa, ki je solidarno naložena družbam IMI plc, IMI Kynoch Ltd in Yorkshire Copper Tube v členu 2(f) Odločbe C(2004) 2826, se določi na 38,556 milijona EUR.**

3. **V preostalem se tožba zavrne.**

4. **Evropska komisija nosi svoje stroške in 40 % stroškov, ki so jih priglasile družbe IMI, IMI Kynoch in Yorkshire Copper Tube.**

5. **Družbe IMI, IMI Kynoch in Yorkshire Copper Tube nosijo 60 % svojih stroškov.**

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 19. maja 2010.

Podpisi

Stvarno kazalo

Dejansko stanje ..... II - 1777

1. Upravni postopek ..... II - 1777

2. Izpodbijana odločba ..... II - 1780

Upoštevni proizvodi in trgi ..... II - 1786

Elementi zadevne kršitve ..... II - 1787

Sporazumi med „proizvajalci SANCO“ ..... II - 1787

Sporazumi med „proizvajalci WICU in Cuprotherm“ ..... II - 1788

Razširjeni evropski sporazumi ..... II - 1789

Trajanje in trajajoča narava zadevne kršitve ..... II - 1790

Določitev glob ..... II - 1791

Izhodiščni znesek glob ..... II - 1792

– Teža ..... II - 1792

– Različno obravnavanje ..... II - 1794

Osnovni znesek glob ..... II - 1795

Obteževalne in olajševalne okoliščine ..... II - 1798

Uporaba obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996 ..... II - 1799

Končni znesek glob ..... II - 1800

Postopek in predlogi strank ..... II - 1801

Pravo ..... II - 1802

1. Predlog za razglasitev delne ničnosti izpodbijane odločbe ..... II - 1803

Tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja in očitna napaka pri presoji ..... II - 1803

Trditve strank ..... II - 1803

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 1808

Tožbeni razlog: kršitev pravice do obrambe ..... II - 1814

Trditve strank ..... II - 1814

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 1815

2. Predlog za znižanje zneska globe ..... II - 1818

Tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja ..... II - 1820

Diskriminatorni način, na katerega naj bi Komisija vodila preiskavo ..... II - 1820

– Trditve strank ..... II - 1820

– Presoja Splošnega sodišča ..... II - 1821

Domnevno diskriminatorna obravnava tožečih strank v primerjavi z udeleženci v sporazumih SANCO ter v sporazumih WICU in Cuprotherm ..... II - 1824

– Trditve strank ..... II - 1824

– Presoja Splošnega sodišča ..... II - 1828

Tožbeni razlog: kršitev načela sorazmernosti ..... II - 1835

Trditve strank ..... II - 1835

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 1836

3. Določitev končnega zneska globe ..... II - 1837

Stroški ..... II - 1838